

Szerkesztőség
 Arad, Acsev-palota.
 Kiadóhivatal:
 Dr. Regele Ferdinánd 24.
 (József főherceg-ut.)
 (Aradi Nyomda Vállalat.)
 Sürgönycím: Kézíróny, Arad.
 Telefon: 177.
 Szerkesztőség és kiadóhivatal
 151.
 Egyes szám ára 2 let. vasárnap
 8 let. Szombatonként 50 banival
 több.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF.

ELOFIZETES

HELYBEN ÉS VIDÉKEN
 Egész évre — — — 420 Let.
 Fél évre — — — 240 Let.
 Negyed évre — — — 120 Let.
 Havi ára — — — 40 Let.
 Előfizetők díjazásba szerit
 Megjelenik naponta reggel.

Feloldó szerkesztő
Károly József.

Véres harcok a szeparatistákkal

(Zavargások Aachenben és Kölnben. :- Berlinből csapatokat küldenek a rajnai területekre. :- Nem jár sikerrel a szeparatisták akciója. :- Kiélestedt a bajor-német konfliktus.)

(A Közlöny távirati tudósítása.) Bismarck vaskézzei összekovácsolt birodalma most éli át legválságosabb óráit. A rajnavidéki szeparatista mozgalom erősebb mérvet kezd öltetni, mint hitték, bár ugy Kölnben, mint Aachenben a lakosság erős ellenállást tanúsított. A helyzet különben meglehetősen zavaros, mert egységes mozgalmról nincsen eddig szó és míg egyes helyeken a franciák és belgák által támogatott szeparatisták a helyzet urai, addig a kisebb rajnavidéki városokban a lakosság hallani sem akar semmilyen elszakadásról és hű marad a birodalomhoz. Berlinben nagy a nyugtalanság és izgalom, amit még fokoz a bajor konfliktus is. Itt a kormány a legerélyesebb eszközökhöz akar nyúlni és nem tud vissza semmitől, hogy a rendet Münchenben fenntartsa. A németországi eseményekről az alábbi táviratok tudósítanak:

A szeparatisták proklamációja.

Coblentzről táviratozzák: A szeparatista vezérek, Mathes és Metzzen a következő proklamációt adták közre:

— Hogy a népet megmentésük Poroszország által okozott teljes pusztulástól, a kommunisztáktól magunkhoz ragadjuk a hatalmat. A megszálló hatalmak tekintélyét tiszteljük. Az állami és katonai hatóságok dolgozzanak változatlanul tovább esetleges későbbi más utasítás hiányában. A lakosság szintén tartsa meg továbbra is nyugodtságát és dolgozzék. Az élelmiszerellátást zavartalanul biztosítsuk. A rekviráláshoz csak a legnagyobb szükségben nyulunk, de a polgárság engedelmével. A fosztogatókra, rendzavarókra minden további nélkül lövünk. A lapok csak engedélyünkkel jelenhetnek meg. Gyülekezés tilos. Az új kormány megalakult és a végrehajtó hatalom a végrehajtó bizottság kezében van.

Megindultak a csapatok — megkezdődött a lövöldözés.

Berlinből táviratozzák: A rend helyreállítására a Rajnavidékre küldendő csapatok három csoportban gyülekeznek Szászország területén. A csapatokban gyalogság, lovasság, tüzérség, gépfegyver és aknavetők osztagokkal a kellő mértékben szerepel.

A csapatok rendszer hadmozdulatokban elindultak és este a Drezda—Mezzen—Nauenhoff—Balanz—Blauen vonalat érték. Egész Szászországban élénk csapatmozdulatok vannak. A Meissenbe bevonuló csapatokra a házakból rábították, mire a tüzelést visszahúzózták.

A lövöldözések következtében több sebesülés történt és többeket letartóztattak. A csapatok

feladata az összeverődött proklamatárcsapatokat feloszlatni.

Berlin éhezik — München szervezkedik

Berlinből táviratozzák: Berlinben újra kőrtök az éhségzavargások. A rendőrségnek csak nagynehezen sikerült az éhségtől elgyötört embereket meglékeznii.

Szerdán vagy pénteken tilos össze a birodalmi tanács a bajor konfliktus ügyében. Knilling ugyan hozzájárul az ügy tárgyalásához, de a birodalmi tanácsot nem ismeri el a viszályban döntőnek. A birodalmi kormány nem akarja a viszályt még jobban elmérgesíteni. Stresemann birodalmi miniszterének azt hiszi, hogy a többi országok az ő álláspontján vannak.

Rasputin utolsó órája.

A „Revue de Paris” folytatásos cikkében közreadja Puriskevics Vlagimir régi Duma-képviselő naplóját. Innen ragadjuk ki a világtörténelem egyik drámai mozzanatában bővelkedő eseményét: Rasputinnak a cár hírhedt tanácsadójának és gyonytató papjának meggyilkolását, akinek vezetéses szerepéről a cári udvar utolsó éveiben annyit beszéltek.

Puriskevics így írja le a történeteket:

Jusszupoff herceg Rasputint mitin vacsorára hívta meg palotájába: a bor és a feltálatlandó pompás fogások nagy adag mérget tartalmaztak. Éjfél után egy óra van. Dimitri Pavlovics nagyherceg, S... hadnagy, Lasaveri doktor és én a palotában várakoztunk Jusszupoff hercegre, aki kocsin Rasputinért ment.

... Már halottak az autó tompa zaját az udvarról, ajtajának becsapódását és a hó csikorgását Rasputin csizmái alatt. „Hol a bejárat, kedvesem? — kérdezte azután a kapu bezárult mögöttünk. Lélegzetünket visszafogva elrejtőztünk a lépcső közelében. En

Münchenből táviratozzák: Münchenben ma Lossow tábornok jelenlétében a hetedik bajor hadosztályt a bajor állam iránti hűségre feleltették. A katonai esküvétel alkalmával Lossow tábornok beszédet tartott.

Münchenből táviratozzák: Lossow tábornok megtiltotta Seeckt tábornok, a német haderők főparancsnoka által a német néphez intézett felhívás közlését.

Münchenből táviratozzák: A német birodalmi kormány a rajnavidéki események miatt déltől késő estig tartáskozott. Ugy látszik hogy a kormány kebelében változás várható.

Harcok a szeparatistákkal.

Kölnből táviratozzák: Kölnben, Wiesbadenben és Bonnban a rajnai szeparatista mozgalom hívei terjeszkedni igyekeztek, egyik helyen sikerrel, a másik helyen sikertelenül. A helyzetkép állandóan hullámzó. Némely középületet sikerült a szeparatistáknak birtokba venni, más helyekről pedig kiszorították őket. A wiesbadeni város házáat ugyan ellenállás nélkül szállították meg, de ezzel szemben a rendőrség közléntette, hogy a mozgalomhoz semmilyenre sem csatlakozik. Bonn város képviselőtestülete azonban ismétellen hűségnyilatkozatot tett a birodalom mellett és elhatározza, hogy minden eszakkal megakadályozza a szeparatisták munkáját.

Trierben a szeparatisták több

német politikai vezető és képviselőt letartóztattak, akiket azután Duisburg irányában elhurcoltak. A trieri szeparatisták revolverrel fenyegettek számos autómobil tulajdonost, hogy autójukat bocsássák rendelkezésükre és ezeket azután, mint mozgalmuk tulajdonát lefoglalták. A város birodalmi és lövésztári hivatalait megszállták. Aachenben a helyzet teljesen tisztázatlan. A szeparatisták által megszállt épületek még mindig megszállás alatt vannak, míg ezzel szemben a rendőrség épülete a birodalomhoz hű rendőrség kezében van. A város összes üzletei zárva vannak és az újságok beszüntették megjelenésüket. Az államcsínynek Aachenben eddig egy halottja van. Wannében a szeparatisták és a kommuniszták összeittköztek és az összeittközés során két szeparatistát agyonlőttek, több kommunisztá pedig megsebesült. Saarburgban, Dürrenben, Badenben, Prümbeben, Mayonban, és Gladbachban a középületeket incidens nélkül szállították meg a szeparatisták.

Párisban örülnek a rajnai események miatt.

Párisból táviratozzák: A nacionalisták meglepedéssel fogadták a rajnai köztársaság kiküldtársáról érkező híreket. Elhatározták, hogy felhívják a francia kormányt a semleges politika folytatására.

Berlinből jelentik: Acheni jelentések szerint a helyzet változatlan.

perc múlva és megbeszéljük, miként végezzünk vele, mert az idő múlik, nemsokára világosodik és a reggel itt talál heminket Rasputin hullójával az ön palotájában.

Jusszupoff halk léptekkel távozott. Néhány perc múlva újra megjelent.

— Uraim, mondta izgatott hangon, a helyzet még mindig ugyan ez. A mérgeknek semmi hatása sem mutatkozik, vagy lehet, hogy nem ér semmit. Az idő telik, nem várhatunk tovább. Valamire el kell határozni magunkat. De siesünk, mert ez a gazember (canaille) idegesen türelmetlen: nem akarja a hercegnő érkezését bevárni és félek, hogy kezd bizalmatlan lenni hozzám...

... Alig öt perc telt el Jusszupoff eltávazása óta, mikor hatalmas döbbenés hallatszott. Azután hosszú csend következett, majd egy súlyos test zuhanását hallottuk.

Örült irammal rohantunk föl a lépcsőn és egyetlen rántással feltéptük az ajtót. Ime a kép, ami élénk tárult: A szalon kanapéja előtt, egy jegesmedve bőrére fektült az agyonlőtt Rasputin Grigory. Mellette revolverét jobbra

legelől, mögöttem a nagyherceg, azután S... hadnagy, végül Lasaveri doktor. Nem tudom pontosan megmondani, meddig vártunk ebben az idegölő helyzetben, moccanás, lélekzés nélkül, minden legközelebb zaira figyelve, igyekezvén hozzáink hatoló hangokat megkülönböztetni. De képtelenek voltunk a szavakat megérteni. Vártuk a pezsgős dugók kirepülésének zaját, de nem történt semmi, holott ez jelezte volna, hogy indultunk, minden terv szerint ment végbe és Rasputin már halott. De az idő telt és a társalgás nem akart megszűnni.

... Végre Jusszupoff közlekedett, lábalhegyen, dühtől eltorzult arcával.

— Ez hallatlan, mondta. Képzelték, két pohárral ivott a mérgezett italból, több „rózsaszínű” sültet evett és semmi hatása, jöllehet már több, mint egy negyedóra eltelt. U a kanapén mogorva arccal és a mérge hatása csak néhány csuklásban mutatkozik. Mit tanácsolnak?

— Menjen vissza hozzá, a mérge idővel mégis csak hatni fog. És ha mégsem járja a kívánt eredményel, jöjjön fel hozzánk öt

A szeparatisták több városban meg kísérelték a köztársaság proklamálását, azonban sikertelenül. Steier-Méhen a hatóságokat megtámadták. Koblenzben a szeparatisták és a város polgármestere között tárgyalások folynak. A polgármester kijelentette, hogy nem ismeri el a köztársaságot és csak egyedül a központi kormánytól fogad el utasításokat.

Londonból jelentik: A Reuterügynökség jelentése szerint az angol politikai körök nyugtalansággal fogadták a rajnai köztársaság kikiáltásának híreit.

Párisból táviratozzák: A Havas távirati iroda jelentése szerint *Le Trockvuer* a francia nagyiparosok megbízottja a Ruhr vidékre érkezett, ahol tárgyalásokat kezdett *Degoutté* parancsnokló francia tábornokkal, hogy a német munkásokat bírják rá a ruhrvidéki munka újra felvételére.

Nem osztják fel a temesvári vasutigazgatóságot.

Mosoiu miniszter nyilatkozata.

(Saját tudósítónktól.) Az a megállapítás, hogy a timisoarai vasutigazgatóság egyes osztályait Aradra helyezték át, arra indította a temesvári kereskedelmi és parkamarát, hogy ez ellen állást foglalva a közlekedésügyi minisztériumtól a temesvári és bánáti érdek megvédését kérje.

Mosoiu közlekedésügyi miniszternek ma érkezett meg a kamarához intézett válasza, amelyben kijelenti, hogy mindeddig semmiféle intézkedés nem történt abban az irányban, hogy a timisoarai vasutigazgatóság feloszlatassék.

Igy tehát elmarad a három tgy osztály elhelyezése Aradra is, melyről a Közöny annak idején megemlékezett.

zében a háta mögé tartva, ott állt Jusszupoff herceg. látszólag egész nyugodtan, de szemében kifejezhetetlen undorral a megölt „jó atya” iránt.

Egy cepp vért sem lehetett látni. Az elvérés minden bizonynyal belsőleg történt. A gó a mellbe hatolt be és ott is maradt.

En merően méztem Rasputint: nem tudtam tekintetemet levenni róla. Még nem halt meg. Lélegzett.

Jobb kezébe rejtette szeméit és nagy, fénylő orrának egy részét. A balkéz a test hosszában a földön feküdt. Melle időről-időre emelkedett és teste rángatózott. Választékosan öltözködött, de paraszt módra: szép zsinórok, bársony nadrág, gazdagon himzett selyeming és vörös selyemöv, két jelölő szalaggal, volt rajta. Hosszu fekete szakálla gondosan félt.

Nem tudom, meádig maradtam a közelében. Egyszerre csak Jusszupoff figyelmeztetett:

— Jöjjenek föl.

Gépiesen engedelmeskedtünk, lezártuk az ajtókat és kimentünk.

... Egyszerre lépteket hallottam a lépcső alján.

Ki lehet az? Gondoltam. De nem volt időm e kérdést megfogyni. Vad, emberfeletti ordítás hatott fel hozzánk. Ugy rémlett nekem, hogy Jusszupoff hangja volt:

— Puriskévics, löjjön, löjjön! É! Elszökik!

Uj lakbérrendelet Magyarországon.

(Hétszeresére emelték a lakások és tizenhétszeresére az üzletek bérét.)

Budapestről táviratozzák: A magyar kormány most erélyes kézzel revideálja a lakbérörvényt és honorálni akarja a háztulajdonosok régi kívánságát, hogy a lakók legalább megközelítőleg fizessenek a mai viszonyoknak megfelelő házbért. Tegnap késő éjjel minisztertanács volt, amely a kor reggeli órákig foglalkozott a népjóléti miniszter új lakásrendeletével. A minisztertanács a rendeletet letárgyalta és az rövidesen életbe is lép. Az új magyar lakásrendelet főbb rendelkezéseit alább ismertetjük:

November elsejétől kezdve az 1917-beli árak *háromszázhatvan-szorosát* kell fizetni. Ez annyit jelent, hogy miután 1917-től 1923-ig fokozatos emelések már voltak, most november elsejétől mindenki *hétszer annyit* tartozik fizetni, mint eddig. Ebbe az összegbe az ugynevezett közüzemi árak már bele vannak értve, tehát a lakót közüzemi pótlékkal nem terhelik meg. Az új rendelet gondoskodik további emelésekről is és pedig *negyedévenként automatic a meg előző bérösszeg husz százalékkal emelkednek a lakberek.* A megállapított bérösszegek a korona esetleges ingadozásához mérten változnak. Idányul veszik ennél a vémfelpénzt és *amilyen mértékben emelkedik a vámfelpénz, ugyanolyan kulcs arányában emelkedik a házbér is.* A kormány azzal indokolja meg a látszólag erős, de a valóságban a békenívótól még mindig messze álló emelést, hogy ily módon segít a lakáshiányon. — Ugyanis a főbérlok a magas házberek mellett kényszerülnek főlöszleges szobákat vagy lakrészei

ket albérletbe kiadni és az intenzív építkezés megindultáig ez is lényegesen csökkenti a túrhetetlen lakáshiányt. Gondoskodás történt arra nézve is, hogy a lakosság szegényebb részét ne sújtsa nagy mértékben már most elsején az emelés. A november elsején esedékes negyedévi bért nem kell egy összegben lefizetni, a lakó azt három egymásután következő részletben: november, december és január 1-én is lefizetheti.

Nagymérvű emelést engedélyez az új magyar lakásrendelet az üzlethelyiségeknél is. November elsejétől kezdve az 1917-es bértek *kilencszázszorosa* lesz fizetendő, vagyis november elsejétől kezdve minden üzlethelyiségtulajdonos *17 és félszer többet* fizet, mint fizetett eddig. A negyedévenkénti huszszázalékos emelkedés itt is novanolyan kulcs szerint történik, mint a lakásoknál, a novemberi negyedévi a havonkénti fizetési kedvezményt itt is engedélyezi az új rendelet.

A rendelet igen fontos intézkedése még az is, hogy a *hátszobák és ennél nagyobb lakások 1924. május elsején telmondhatók november elsejéi hatállyal.* Ha a bérlő az ilyen lakást meg akarja tartani, a *bér háromszorosát kell felaidnlania* a háztulajdonosnak. Az üzlethelyiségek szabad forgalmára vonatkozólag végleges megállapodás nem történt, erről későbbi minisztertanács dönt. Kiszivárgott hírek szerint a kormány 1925-re teljesen fel akarja szabadítani, illetve a háztulajdonos korlátlan rendelkezésére akarja bocsátani a lakásokat és üzlethelyiségeket.

nek, anélkül, hogy tudnák, hogy kicsoda, hazavezetnék, Gorokhovajába és akkor mi elvesztünk...

Utána vettem magam és lőttem. Az éj csendjében hallani lehetett a lövés visszhangját. Nem találtam.

Rasputin meggyorsította a futását: én másodszor lőttem, futva utána... újból eredmény nélkül!

Nem tudom azt a végtelen dühöt leírni, amit e pillanatban önmagam ellen éreztem.

Jó lövő voltam mindig: a Semenovsk téren szünet nélkül lőttem, csak nagyritkán hibáztam el a célt és most képtelen vagyok egy embert husz lépés távolságról eltalálni!

Az idő mult, Rasputin már közeledett a kapuhoz. És ekkor, minden erőmet és tehetségemet összeszedve, újból lőttem, harmadszor. Gölyöm a hasába hatolt. Rasputin megállt. Azután, gondosan célozva, negyedszer is elsütöttem revolveremet és valószínűleg a fejét találtam, mert egész hosszában a hóba zuhant és fejét szorongatta. Feléje rohantam és közvetlen közelségre újra belőttem. Védően tartotta maga elé a kezét, majd fel-emelkedett, hadonászó karjaival felkavarta a havat, hallatlan erőfeszítéssel megfordult és másik oldalára zuhant. De már tehetetlen volt és a fogai vacogtak.

Meggyőződtem róla, hogy ez uttal tényleg vége van és már nem tud többé felemelkedni.

Sport.

A *Károly-kupa* mérkőzések október 28-iki fordulóját a temesvári csapat Czernovitzban tölti s ott játszik a cernoviezi válogatott csapattal. A szövetségi kapitány meglehetősen kellemetlen és kényelmentlen helyzetben van, mert Czernovitzba nem tud komplett csapatot küldeni s ennek egyetlen oka az, hogy a bucaresti központ szeszélyes intézkedése folytán az UNIREANAK, mielőtt a külföldi turáját megkezdé, Bucurestben kell mérkőznie és ennek a mérkőzésnek dátuma összeesik a czernovitzai Károly-kupa forduló dátumával. Itt látszik, mennyire fejtelennül dolgozik a bucaresti központ s csak a temesvári szövetségi kapitány korrektségét jellemzi, hogy ennek dacára mégis szerepelteti a válogatott csapatot Czernovitzban, bár erősen megcsappant eredményesüléssel. A csapat a következőképpen áll fel: Ritter (Kinizsi)—Hochsárv (Kinizsi), Goll (TMTE)—Fenyvesi (Kinizsi), Kovács (Vultur Lugoi), Hütter (Kinizsi)—Tanzer (K), Frech (K), Frech II (K), Zelenka (K), Kilianovics (K). Tartalék: Tiliusz (TMTE). Amennyiben visszatövet a válogatott mérkőzés Marosvásárhellyel létrejön, úgy az Unirea készemelt játékosai és pedig Kozovics, Halmos, Halz, Wetzer és Szilágyi Bucurestből direct Marosvásárhelyre utaznak.

II. osztályú válogatott—Lugos akkerületi válogatott. Vasárnap nem lévén különlegesebb program Temesváron a szövetség rendezésében döl el a II. osztályú válogatottak mérkőzése. A II. osztályú válogatott csapat a következőképpen áll fel:

Tanvisztra (Rapid)—Walleth (Rapid), Weisz (Kadima)—Meichim (III. Ker.), Michel (Rapid), Stern (Kadima)—Juhász (Patria), Spitz (Patria), Halle (Kadima), Fodor (Kadima), Schwarz (Rapid). — Tartalék: Deutsch (Kadima), Neurorh (Rapid).

A *Kadima—TMTE országos birkozóversenye.* A TMTE és Kadima birkozószakosztályainak agi kis vezetői *Bleier és Weinberger* kezdeményezésére nagyvárásu országos birkozóverseny kerül november 11-én eldöntésre Temesváron a Gyárvarosi Vigadó nagytermében. A proposíciókat ma hagyja jóvá az atlétikai szakosztály és azokat holnap küldik szét. A verseny iránt igen nagy az érdeklődés, mert a díjazások szenzáció számba mennek. Nevezések Weinberger Oszkár címére Timisoara III. Hunyadi-ut 52. intézendők, ugyancsak ő gondoskodik az elszállásolásról is.

Uj footballbírák. Mint értesülünk, a temesvári főosztály tagjaik egy ugynevezett vizsgáztató bizottság a sport terén szerzett érdemeik elfismeréseképpen a legközelebb footballbírákká nevezi ki. Eddig érteni kellett a footballbíráskodáshoz, amely most már reprezentáló állás és sporttitulus. A bírókijelölő bizottság bizonyára gondoskodni fog, hogy az új bírók — eltekintve a zöld gyepen is bemutatassák tudásukat.

A dollár-számla.

(Súlyosan megbüntették egy budapesti igazgatót, mert dollárban állította ki számláit.)

Budapestről táviratozzák: A magyar kereskedő világban már régebbi idő óta bevett szokás, hogy a kereskedő külföldi árut csak dollárban vesz. Régebben a német ország gyárosok szívesen adtak márkáért vagy magyar koronáért is, de az utóbbi időben a két pénz erős ingadozása miatt csak a dollár a számottevő üzletességek. A kereskedők nagy része dollárban is kalkulált és ajánlatoknál megkörlevelekkel dollárba illesztette a kínált vagy eladott áru árát. A VII. kerületi lekapitányság most ezért felelősségre vonta **Dénes Pált**, a Hungaria kalapgyár vezérigazgatóját, mert a gyár ez év augusztusában egy közközlésben arról értesítette üzletfeleit, hogy a magyar korona ingadozása miatt az áruk csak dollárban rendelkezhetők és az áru átvételekor magyar koronában kell fizetni a Devizaközpont hivatalos dollárkerzusa alapján. Dénes azzal védekezett, hogy a nyersanyagot Amerikából kapja és a külföldi eladók csak dollárt hajlandók elfogadni. A rendőrség nem fogadta el ezt a védekezést és egy pénzügyminiszeri rendelet értelmében, amely Magyarországon tiltja a külföldi értékekben való számlázást. Dérest egy millió korona pénzbírságra ítélte. A magyar ipari és kereskedelmi érdekeltségek között nagy nyugtalanságot kelt az ítélet.

Felmentették

a lázadással vádolt gazdát.

(A törvényszék nem látta beigazoltnak a vádat.)

(Saját tudósítónktól.) Az aradi törvényszék **Antonij Mircea** és **Radu Pasca** bírakból álló büntetőtanácsa ma tárgyalta **Hiros Imre** gelvécsányai gazdálkodó lázítási bűnügyét. A gazdánál a közelmúltban adóvégrehajtók járta, hogy adótartozásai miatt foglaltságát eszközölnék. A gazda már korábban kifizette adóját és ezért barátságosan fogadta a hivatalos funkciójukat teljesítő adóösszeírásokat, akik előtt állítólag olyan kijelentéseket tett, amelyek feljelentés szerint igazoló jellegűek voltak. A gazda ellen megindult az eljárás, melynek folyamán vizsgálat fogságba helyezték. Az aradi ügyészség lázítás miatt emelt vádat **Hiros Imre** ellen, de mivel a vád nem nyert a bíróságon helyesbírást, a bíróságból álló büntetőtanács a gazdát a vád és következményei alól felmentette és elrendelte azonnali szabadlábrahelyezését. Az ítélet jogerős.

Helyreigazító nyilatkozat

Az 1923. évi október 5-én „Mégdők a Mold elleni vádak” címmel megjelent cikke vonatkozólag. Valóban az, hogy **Mold József** volt vasúti főfelügyelőt az én feljelentésemre tartóztatták volna le. Tény az, hogy én 1920-21. évben többrendbeli feljelentést tettem ugyan **Mold József** ellen, de nem az én feljelentésem folytán lett tartóztatva és a vasút szolgálatából elbocsátva. Arad, 1923. október 23. **Adamescu Miklós**, CFR. irodainök.

„Az erkölcsök nem állanak a háborúelőtti színvonalon.”

Az erdélyi görög-keleti román papok aradi kongresszusáról

(Saját tudósítónktól.) Ma reggel a görög keleti román székesegyházban tartott ünnepélyes nagymise után az erdélyi román papok **Saguna András** egyesítésének aradi naggyűlésére érkezett főpapok és lelkészek nagy csoportja a Kulturpalota nagytermébe vonult át, ahol délelőtt 10 órakor nyitotta meg a kongresszust **dr. Ciuhandu György**, esperes, az egyesület elnöke. Utána **Pap I. János** aradi püspök mondott beszédet, majd **Balan Miklós** szebeni metropolita emelkedett szószóra. A régi királyságbeli papi szervezeteket **Scriban** bucaresti arhimandrita képviselte, aki lélekemelően szép beszédben szólt a papok hivatásáról. Kiemelte, hogy az erkölcsök nem állanak azon a színvonalon, mint a világháború előtt és éppen ezért a papok legszűbb és legfőbb kötelessége az erkölcsi nevelés. **Pacatiu** aradi szentszéki ülnök az aradi szentszék nevében beszélt. Az aradi kongresszusra összegyűlteket az **Astra** román kultúregyesület nevében **Goldis László** volt miniszter, az egyesület elnöke üdvözölte magas színvonalu beszédében. Arad város nevében **dr. Robu**

főpolgármester, Aradmegye képviselőjében **dr. German Joe** alispán, **Spinantiu Jenő** a tanfelügyelő, **Cristea Miklós** a tanfelügyelő, **Iancu Tamás** miniszteri megbízott a kormány nevében beszéltek a gyülekezethez.

A kongresszus határozatot hozott, hogy hódoló és üdvözítő táviratokat küldenek: Ofelése a királynak, **Cristea Miron** bucaresti érsekmetropolitának, **Bratianu** miniszterelnöknek, a Konstantinápolyi gör. kat. pátriárkának, **Jorga Miklós**nak, a kitűnő egyháztörténet irónak, **Ciorogariu Roman** nagyváradi, **dr. Badescu** koránsebesi és **Ivan Miklós** kolozsvári püspököknek. A mai napon megválasztották a bizottságokat és a délután folyamán két értekezletet tartottak, amelyeken **Krisztusnak** a nép gondolkodásába való átviteléről, a más vallásokkal szemben való magatartásról és az egyháznak a parokális élet megújításához való hozzájárulásáról folyt a vita és tartottak előadást. Délben a **Fehér Keresztben** társas ebéd volt. Holnap délelőtt fogják határozni arról, hogy a legközelebbi esztendő kongresszusát hol tartják és megfogják választani az új tisztikart.

Ausztria választott.

(Keresztényszocialisták és szocialisták győzelme. — A nagy németek és a polgári demokraták alig kaptak mandátumot. — Hogyan folyt le a választás Bécsben.)

(A Közlöny bécsi tudósítójától.) Az ausztriai nemzetgyűlést választások vasárnap zajlottak le és nagy vonásokban beigazolták a reményeket. A többséget ismét a keresztényszocialisták és a szociáldemokraták kapták, míg a nagynémetek elenyészően csekély számú mandátumhoz jutottak. A polgári demokráta párt is oszofos verességet szenvedtek és vezérik **Czernin Ottokár** gróf idén kibukott a parlamentből. Az osztrák választási rendszer meglehetősen komplikált rendszert ír elő a szavazatok összeszámlálásáról és így ma reggel még nem lehetett a választás pontos eredményét tudni.

Bécsben a szavazásra jogosultak 90 százaléka szavazott le. A leadott szavazatok száma 1,026,808 ebből a szociáldemokratákra 586 ezer 136, a keresztényszocialistákra pedig 338,008 szavazatot esett. A nagynémetek 53,326 szavazatot kaptak, mintegy 35 százalékkal kevesebbet, mint a múlt választáson.

Bécs város első választókerületében körülbelül egyforma a diadala **Seipel** szövetségi kancellárnak és **dr. Bauer Ottó** szociáldemokrata vezérnek. A polgári demokratapárt elvesztette egyetlen mandátumát is, amelyet eddig **gróf Czernin Ottokár** külügyminiszter töltött be.

Választás lefolyása.

Szombaton, a választások előtti napon, utolsó rohamra indultak Bécs utcáin a plakátok és a röpecdülők. A szociáldemokraták három méter magasságnyi színes plakátjai valóságos elárasztották a várost, emellett azonban sürri lehetett találni a keresztényszocialisták, a nagynémetek, a zsidópártiak sőt a munkásnegyedekben

a kommunisták felhívásaival is, amelyek mind a saját táborukba szólították a választókat. Szombaton még zavargásoktól és tüntetésektől tartottak, a városban rémüret keringenek pogromról és a horogkeresztesek készülődéséről.

Este kihalt a város, üresek az utcák, üresek a kávéházak, a mulatók és a szórakozóhelyek. Alkoholtiltalom van. Ezt azonban a Belvárosban az előkelő és fényes helyeken *sehol sem tartják be*, ásványvízes üvegekben szolgálják fel a bort és a pezsgőt, a munkásnegyedekben azonban *mind szigorúbb az ellenőrzés.*

A polgári lakosság között **Seipel** a népszerű. A tözsde, az utolsó főzsdenapon már le is szavazott **Seipel** mellett, természetesen nem hivatalosan, csak a kocsisban, ahol nagy lelkesedéssel eljentezték és ünnepelték a kancellárt.

Vasárnap reggel az utcák köze nem változott, csak az ünnepőbe öltözött lakosság siet minden házból és minden irányból a választási irodák felé. Bécsben nemcsak a képviselők megválasztásáról volt szó, ugyanezen a napon választották a városi bizottsági tagokat is ugyanezen a napon volt Stájerországban, Karintiában, Vorarlbergben és Burgenlandban a tartományi választás. Egymillióegyszáz ezer szavazó van Bécsben, ezek közül hatszáz ezer asszony. Biztos tehát, hogy

a választások végső eredményét a nők döntik el.

A választóhelyiségek.

Négy, ugynevezett „Wahlverbände” van osztva egész Ausztria, az első **Wahlverband** a bécsi, negyvenöt mandátummal, a második Alsó-Ausztria, harminchéf

mandátummal, a harmadik **Felső-Ausztria**, Salzburg, Tirol és Vorarlberg negyvenegy mandátummal, a negyedik Stájerország, Karintia és a Burgenland negyvenkét mandátummal. Minden második kávéház, sok bolti helyiség, sőt bár és mulató is választási irodává alakult át erre a napra, ahol az egyes bizottságok dolgoznak. Az iskolában négy tanteremben lehet leadni a szavazatokat.

Annyi szavazóhelyiség van, hogy egyre-egyre körülbelül 800 szavazó jut. Pontosan be van osztva és ki van számítva, hogy óránként ötven szavazatot lehet leadni és nagyon ügyeltek rá, hogy a zárórát mindenkére sor kerüljön.

Sehol sincs tülekedés, tolongás vagy sorbaállás. Nem kell várakozni, mindenki egyenesen a bizottság elé jut, ahol megkérdezik nevét, lakáscímét és foglalkozását majd igazoltatják. Igazolással minden hivatalos jellegű írást, utlevelet, születési vagy községi bizonyítványt is elfogadnak. Sehol sem utasították vissza egyetlen szavazásra jelentkezőt sem.

Igazoltatás után mindenki egy borítékot kap, majd egy spanyolfalival elkerített kis fülkébe utasítják, ahol a szavazócéduláját a borítékba teszi és a borítékot leraasztja. A nevet senki sem írja a szavazócédulára, sőt az is lehetséges, hogy a szavazó a nemzetgyűlésben más pártra szavaz, mint a városi képviselőtestületben. A leragasztott boríték visszakerül a bizottság elnökéhez, aki mellett a földön egy hatalmas, tátott száju, bádogurna áll, akkora, mint egy közepes boroshordó. Ide kerülnek az összes szavazatok.

Mindenki leszavazott.

Az egyik szavazóhelyiség bejártnál autók állt meg, az autóból hordszékeken egy mindkét lábára rokkant, elegáns urat emeltek ki és hordszékeken két inas, ezüstgombos libériába öltözködve, felvitte az emeletre. Ez azt jelenti, hogy az egymillióegyszáz ezer szavazó közül csak nagyon kevés lesz, aki tartózkodni fog a szavazástól.

A munkásnegyedekben az utcán a legnagyobb rend egész nap, a város fölött repülőgépek keringenek és ezrével szórják le a röpecdülőket. Csupa szociáldemokrata propaganda. Állítólag a párt plakát és propagandaköltségei több, mint százmilliárd osztrák koronába kerültek.

A külső kerületekben, ahol a munkásság lakik, nagyjában ugyanez a kép, csak egyre több a vörös karszalag és a piros nyakendő. A rendőrök száma is meg szaporodott, a választási irodák előtt nyolc-tíz gyalogos és négy lovasrendőr őrködik. Itt nincs ellenzéke a szociálistáknak. Azaz egy-két körzetben a Landstrasse és a Favoriten környékén erős agitációt fejtenek ki ellenük, saját maguk propagandáját hirdelve, a kommunisták. A szervezett szociáldemokrata munkásság azonban nem sokat törődik velük, bíznak a maguk erejében és győzelmében.

A szavazatok összeszámlálása két részből áll. Először a kerületben leadott összes szavazatok számát elosztják a kerület mandátumainak számával plusz eggyel. Ahányszor ez a szám megvan az egyes pártokra esett szavazatok számában, annyi mandátumot kap az illető párt.

A záróra jelölték a pártok

bizalmi emberei mind megállapították, hogy saját szavazóik közül **alig-alig akadott valaki, aki nem szavazott le.**

Ezerötszáz választási urna felt meg a lezárt borítékokkal és több mint tizezer hivatalos kiküldött és bizalmi ember jelenlétében és ellenőrzése mellett kezdik meg a szavazatok összeszámolását.

A bécsi községtanácsban — a mint előre volt látható — a szociáldemokrata párt megtartja eddigi kétharmad többségét. Hetven kilenc szociáldemokrata városi képviselővel 49 keresztényszocialista áll szemben és egy zsidó nemzeti is bekerült. A nagynémetek, a csehek és a polgári demokraták egészen kibukfak.

A vidéki választások is nyugodtan mentek végbe. Amennyire eddig látható, Tirol keresztényszocialis színezetűt vett föl, míg a nagynémetek fájdalmas veszteségeket szenvedtek.

Általános vélemény szerint a keresztényszocialista és szociáldemokrata vezérek majdnem kivétel nélkül megtartották mandátumukat.

A zsidó nemzeti párt eddigi három mandátumából kettőt elvesztett.

A keresztényszocialista párt részéről megválasztották Seipel szövetségi kancellárt, dr. Kienböck szövetségi pénzügyminisztert, Vaugoin hadügyminisztert, Schmidt népjóléti minisztert, Mataja és Kunschak vezérferfiakat, a szociáldemokrata párt részéről Seitz elnököt, dr. Bauer Ottó volt kancellárt, Glöckel, Ellenbogen, Elders és dr. Deutsch volt államtitkárokat.

Annyi bizonyosnak látszik, hogy az új parlament képe nem fog lényegesebben változni, ha a polgári pártok erősen megfogytakoztak is, de kétségtelen, hogy az új nemzeti tanács, amelyet minden valószínűség szerint november 13-ra fog összehívni a szövetségi kormány, már megváltozott összetételű minisztériumot fog találni, mert a nagynémetek, akik a mostani választásokon a keresztényszocialistákkal szövetkezve mentek az urnák elé, valószínűleg eltörpültek s legfőkébb 5-6 mandátummal lesznek képviselve, tehát jelentéktelen számerejükkel fogva nem tarthatnak igényt miniszteri tárcára.

Gavanescul tábornok a temesvári árumintavásárról.

A temesvári árumintavásár vezetősége átiratban meleg köszönetét fejezte ki Gavanescul tábornoknak a vásári helyiségek átadásáért és azért a nagy érdeklődésért és támogatásért, amelyben a rendezést részesítette. Válaszképpen Gavanescul tábornok Szana Zsigmondhoz, a Bánáti Gyárosok Szövetségének elnökéhez az alábbi levelet intézte, amely az árumintavásár jelentőségének és sikerének jellemző igazolását szolgáltatja.

Gavanescul tábornok levele így szól: „A folyó évi 716. számú iratra van szerencsém azokért a szép szavakért köszönetet mondani, amelyeket a tüzérlaktanya helyiségeiben rendezett árumintavásárral kapcsolatosan a hadosztály parancsnokság részéről nyert segítségért és támogatásért kifejeztem. Minden támogatás, amelyet az árumintavásár sikere érdekében nyújtottunk, csupán a hazánk javát és a jövő Nagyromániája alapját képező gyári termelés fejlődé-

sét akaró szeretetünk sugallotta. Ön Elnök Ur, aki ezt megértette, minden erővel azon volt, hogy vállalkozása sikerüljön és teljes mértékben sikerült is. Önnek és munkatársainak a kiállítás szép sikeréért minden tisztelet kijár és mindannyian a legőszintébb szencsekivánatokra tarthatnak számot. A jövőre nézve bármikor gyenge eszközeinkkel rendelkezésére vagyunk, hogy még többet mutathassunk, hogy szeretett hazánk minden gazdagságát feltárhassuk. Megelégedéssel szereztem róla tudomást, hogy a helyreállítási munkálatok folynak és köszönetet mondunk ama gondoskodásért, hogy minél jobban és tökéletesebben fejeződienek be. Ilyen módon a katonai épületek szénítéséhez is hozzájárul és ez újabb jogcímét ad az Elnök Ur iránt kifejezésre jutó tiszteletnek.“

A Fehér Malom.

Molnár Ferenc híres Vörös Malom darabja még ki sem heverhet a kritika okozta sebeket, máris háttérbe szorult. Egy amerikai író olyan gépezetet talált fel, amely még a leggonoszabb embert is jóvá változtatja át. Miután újabb az írók gépeket konstruálnak és az írást a gépészeknek engedik át, nem is lepődünk meg az új találmányon. Az amerikai gépész-író Fehér Malomnak nevezi találmányát és abban nem ördögök mesterkednek, hanem szárnyas fehér angyalok. Az eljárás igen egyszerű, csak a használati utasítástól nem szabad eltérni. A Fehér Malom főkapuján bemegy a rossz ember, végighalad a malom udvarán és mire a hátsó kapun kilép, már jó ember lett belőle. Rablógyilkosok, apagyilkosok, kégyilkosok és líliomtiprók, gyújtogatók, csalók és szélhámosok részére nélkülözhetetlen. Egy rossz szindarab író is bement a malomba és mire kijött, az egybegyűlt riportereknek kijelentette, hogy soha életében nem ír több darabot.

Milyen új képe lesz ezertul a világnak. A bős radikálisok majd megfogják a konzervatív miniszterelnököt, bedobják a Fehér Malomba és a kormányelnök mint liberális jön ki. A szigorú tábornokból antimilitarista lesz, vaskezlő politikusokból pedig jámborszándéku nyárspolgárokat formál a gép. És így tovább.

Milyen érdekes lenne, ha a milliódos antiszemita Ford bemenne a malomba és mint bős cionista jönne ki. Poincare könnyezve borúna Stresemann nyakába és viszonoz. Piernont Morgan kijövele után odaállana az utcai koldusok sorába, Gömbös beiratkozna a pesti zsidó szentegyletbe. Wolff, Budaváry, Friedrich, Eckhardt és Héjjas felvételüket kérik az ortodox hitközségbe és paeszt növesz tenének. Stinnes, Bosel és Cyprut annyira jóemberek lennének, hogy minden vagyonukat szétosztanák a szegények között. A vörös Lenin is megfihérené a Fehér Malom és Mussolini felosztaná a fasista szervezeteiket. A német kormány a legokosabban tenné ha Kahrt, Hitler és Ludendorft hajóra ültetné, átküldené Amerikába és ott a zseniális Fehér Malom feltalálójára adná őket, hogy többé nem zavarnának vizet. Talán Réna Dezsőt is be lehetne lökni a malomba, mindjárt pirosra

csokolná Janovics orcsáját. Janovics szintén bevonulhatna egy kis lelki megtisztulásra és visszaadhatná Rónának a csókokat.

Az erdélyi városok is rendelkezhetnek egy ilyen gépet és a rossz adóalanyok mind jó adóalanyokká válnának, főleges lenne a végrehajtó. Általában jó világ járna az emberekre, a bankokban könnyezve folyósítanák a kamatmentes vál-

Életjáradék fizetésére ítélték a vasutat halálos elgázolásért.

(Az aradi törvényszék érdekes döntése.)

(Saját tudósítónktól.) Érdekes ügy tárgyalta az aradi törvényszék polgári tanácsa. Nyisztor Sándor táblabíró elnöklése alatt Kronberger Samu 1919. szeptember havában ügyes-bajos dolgainak elintézése céljából Aradról Sibuba (Nagyszebenbe) akart utazni. Az alvinci állomáson le szállt vizet inni. Mikor ismét fel akart szállni a vonatra, az hirtelen megindult, Kronberger Samu le esett a lépcsőről, a kerekek alá került, amelyek halálra gázolták. Kronberger özvegye keresetet indított a CFR. igazgatósága ellen és kérte a bíróságtól úgy magának, mint két gyermekének az életjáradék megítélését. A mai tárgyaláson özvegy Kronbergerné tanukkal igazolta, hogy a vonat

Irodalom, művészet

* Temesvári színházi műsor. Szerda: Velencei kalmár, Fekete M. fellépéssel. Csütörtökön, pénteken, szombaton délután 3 órakor és este, vasárnap délután és este, hétfőn: Marinka a táncosnő. Sárvay Rózi, Lengyel Irén, Vénusz Árpád felléptek.

* Az aradi színház műsora. Szerda délután 6 órakor: „Mozgófényképek” és az „Utolsó lovag.” Este 9 órakor: „Mozgófényképek” és az „Utolsó lovag.” (C.) Csütörtökön délután 6 órakor: „Mozgófényképek” és az „Utolsó lovag.” Este 9 órakor: „Mozgófényképek” és az „Utolsó lovag.” (A.) Péntek d. u. 6 órakor: „Mozgófényképek” és az „Utolsó lovag.” Este 9 órakor: Tökmag. (Bemutató.) F. Sugár Teri vendégfellépésével. (B.) Szombat d. u. 6 órakor új moziműsor. Este fél 9 órakor: „Szerencsetánc.” Sarkadi Aladár vendégfellépéssel. Vasárnap délután 3, 5 és 7 óras kezdettel mozi előadások. Este 9 órakor: „Aranykakas” Sarkadi Aladár vendégfellépésével.

* Jutalom egy aradi román írónak. A szepmüvészeti miniszter román írók kiválóbb műveinek jutalmazására nagyobb összeget utaltatott ki. A jutalmazásra szánt összegből a miniszter Stamatiad T. Alexandru ismert aradi román írónak, aki egyébként a Moise Nicoara liceumnak tanára, 5 ezer lei prémiumot juttatott a napokban megjelent „Pe Drumul Damascului” (A damaszkuszi uton) című vallásos költeményeket tartalmazó könyvének értékeléséért. A múlt évben már nyert díjat Stamatiad, amikor a román írók szövetségének zsűrije „Parabolák” című prózai munkáját érdemesítette jutalmazásra.

* Temesvári színházi hírek. Szerdán este ismét a Fenevad című vígjátékot játsszák a magyar színház tagjai. A Fenevad az első előadásán olyan nagy sikert aratott, hogy ez az előadás is zsúfolt ház előtt fog le-

tölköcsönt a direktorok és a vállalatok és cégek főnökei és igazgatói szünet nélkül emelnék az alkalmazottak fizetését, Zerkovitz csak eredeti jó dalokat komponálna, a vén kardalosos Carusokká avasználának, a szerkesztők pedig csak jó cikkeket írának és végül, ha Molnár Ferenc bevonulna a Fehér Malomba, nem írna több Vörös Malom. (k. s.)

tolatási célból, minden fütty és fényjelzés nélkül indult meg és így férje elhalálozásáért a CFR. igazgatóságát terheli a felelősség. A törvényszék megítélte a felreves özvegyasszony keresetét és a havi életjáradékot az asszony részére kilencszázhuszonhét leiben a gyermekek részére fejenként száznegyvenöt leiben állapította meg. A halesettől számítva a mai napig eltelt időköz életjáradékát 55.000 leiben állapította meg a polgári törvényszék és kötelezte az államvasutak igazgatóságát, hogy az ítélet jogerőre emelkedése esetén egy részletben korlátolt határidőn belül fizesse ki az özvegynek. A gyermekek az életjáradékot a keresetképeségig kapják, amit 18 éves korban állapított meg a bíróság.

játsszódni. — Marinka a táncosnő operett bemutató előadása lesz csütörtökön este a városi színházban. — Marinka a táncosnő igazi szenzációja volt az összes európai színpadoknak. Gilbert zenéje mindenütt óriási tetszést aratott, a darab főszerepeit a timisoarai színpadon Sárvay Rózi, Lengyel Irén, Vénusz Árpád, Deésy és Szabadkai játsszák. Marinka a táncosnő csütörtökön, pénteken, szombaton délután, szombaton este, vasárnap délután és vasárnap este és hétfőn kerülnek színre.

* A timisoarai prefektus a színházért. Coste Gyula dr. timisoarai prefektus a timisoarai színház utáépítésének javára tizezer leit adományozott.

* Aradi színházi hírek. Tökmag — Fekete Mihályné Sugár Teri vendégfellépéssel. A Renaissance színház nagysikerű műsordarabját, a Tökmag bohózatot mutatja be pénteken az aradi színházban. A pénteki bemutató érdekességét növeli, hogy a rendkívül kedves és szórakoztató bohózat női főszerepét Fekete Mihály timisoarai (temesvári) színház vezető felesége, Sugár Teri játssza. A timisoaraiak körülrajongott kedvence ma az erdélyi színházak legkiválóbb vigiátéki színésznője, akit leghálásabb szerepeinek egyikében ismer meg az aradi közönség. A Tökmag pénteki előadását rendes színházi helyárok mellett tartják meg — Sarkadi Aladár Aradon. A legnépszerűbb magyar komikus szombaton kezdi meg három napra tervezett aradi vendégfellépését. Első este az Aradon oly nagy sikert aratott operettben, a Szerencse táncban lép fel és abban a színházi páholynitogató kacagtató figuráját alakítja. Vasárnap az Aranykakas és hétfőn az Éj királynője férfi főszerepét játssza. A vendégesték iránt máris olyan nagy érdeklődés nyilvánul meg, hogy a kiváló komikus minden bizonnyal zsúfolt házak előtt fog le-

Hogyan áll a leírás?

Okt. 23-án 100 leírás adta

Nálunk:

2.70 svájci frankot,
8.— francia frankot,
8.500 külföldi magyar koronát,
12.000 tényleges magyar koronát,
13.500 belföldi magyar koronát,
33.800 osztrák koronát.

Zürichben 2 67-50 frankot

Parisban 8-25 frankot

Budapestben 10100 — 11100 kor.-t

Bécsben 34.400 osztrák koronát

Newyorkban 58 centet

Antiszemita zavargások.

(Tovább folyik a vizsgálat az összeesküvők ügyében.)

Galacból jelentik: A kikötővárosból újabb antiszemita zavargásokról érkeztek hírek. A tüntetők megtámadták és inzultálták a járókelőket és a zsinagóga épületét súlyosan megrongálták. A zavargók a rendőrség közbelépése előtt elmenekültek.

Bucurestiből jelentik: Az iliovi törvényszék jóváhagyta a fascista összeesküvésben bűnrészességgel vádolt Spatarin és Lungulescu letartóztatását. A törvényszéken történt kihallgatásuk alkalmával a vádlottak tagadták bűnrészességüket, de vallomásuk folyamán több ízben ellentmondásba keveredtek. A vizsgálat az összeesküvés ügyében tovább folyik, amelynek befejeztéig a letartóztatottak fogva maradnak.

Arad-bánsági jegyzőkongresszus

(Coste Gyula dr. prefektus nagy beszéde.)

(Saját tudósítónktól.) Az arad-bánsági jegyzők központi szövetségének kongresszusa ma délelőtt kezdődött meg Temesváron, a vár megyeház nagytermében. A kongresszust megelőzőleg a temes-torontálmegyei jegyzők tartották gyűlésüket Grabler Árpád móriföldi jegyző elnöklése alatt mintegy 120 jegyző részvételével. A jegyzői nyugdíjkérdés, a jegyzői áthelyezések ügye és a közigazgatási reform volt a gyűlés tárgya. Grabler Árpádot, aki előrehaladott kora miatt lemondott az elnökségről, díszelnökké választották meg.

A jegyzőkongresszuson a belügyminisztérium részéről **Modolea** belügyi vezérigazgató, Temes megye részéről **Coste Gyula dr. prefektus** és **Bejan Cornél dr.** alispán vettek részt és jelen voltak még **Krauter Ferenc dr., Obadean Pál dr.** és **Ramnantu Patrik** képviselők is.

Pop Demeter elnök megnyitó beszéde után **Modolea** belügyi vezérigazgató a közigazgatási reformjavaslatot ismertette, majd **Coste Gyula dr. prefektus** mondott nagyszabású beszédet. Bármily nyelven beszélünk is — ugyanond — bármilyen fajhoz tartozunk is, egy a célunk, hogy széppé, gazdagá tegyünk országunkat. Mind kifejtette, hogy ebben az alkotmányunkban a jegyzőknek van a legnagyobb szerepe. A kongresszuson minden székletet folytatják.

Temesvárra vezettek a nyomozás szálai az aradi Éles-féle betörés ügyében.

(Üzletzárás előtt lopózott a boltba a betörő. — Magyarországra szökött az egyik tettes. — A nyomozás legújabb eredményei.)

(Saját tudósítónktól.) Az aradi és temesvári rendőrsek lázasan kutattak tegnap és ma az aradi Éles Ármán cég betörője után. A nyomozás a mai nap folyamán megállapította, hogy a tettes **rendes utlevéllel elhagyta Románia területét és Magyarországra szökött.**

A nyomozás eddigi eredményéről a következőket jelenti a Közlöny munkatársa:

Tegnap olyan adatok kerültek a rendőrség kezébe, amelyekből azt következtette, hogy a tettes a cég valamelyik elbocsátott alkalmazottja lehetett. Ez a feltevés azért is valószínű volt, mert a betörő tökéletesen ismerte az üzlet berendezését. Ezen az alapon bevezetett nyomozás szálai **Temesvárra vezettek.** Később megállapították, hogy nem az üzlet személyzetéből került ki, hanem olyan valaki lehetett, akinek módjában volt megismerni az üzlet berendezését. A rendőrség ma reggel ismét kiszállt a helyszínre és kihallgatta a ház lakóit. A kihallgatásokból és a helyszíni szemléből újabb érdekes adatok kerültek a rendőrség birtokába.

Először is megállapították, hogy a tettesek kettőn lehettek és

Aradi uriaszony — betörők orgazdája.

(Szerb Péter országos bünszövetkezte. — Érdekes letartóztatások.)

(Saját tudósítónktól.) Szerb Péter a hírhedt betörőbanda vezér letartóztatása óta megdöbbentő adatok kerültek az aradi államrendőrség kezébe, ennek az elvelemült embernek társaira való szinte hihetetlen befolyásáról és óriási szervező képességéről. — A büntetésük egymásután kerülnek a rendőrség fogdájaiba. Közöttük több sorsra érdemes embernek, akiket a véletlen körülmények Szerb Péter társaságába hoztak és nem tudták a gonosztevő befolyása alól szabadulni. A napokban egy aradi kereskedőnek a fiát tartóztatták le, akiről kiderült, hogy részt vett **Érczy Oszkár CFR** főfelügyelő lakásának kifosztásában, tegnap **Bucurestiben** tartóztatták le egy inarost **Costa Tutungint**, mert a Szerb Péter által lopott aranyérméket elrejtette és az a vád ellen, hogy ő a **Bucurestiben** működő betörőbandának a vezére, a melynek működését szintén Szerb Péter irányítja. Ma délelőtt pedig Aradon történt szencziós letartóztatás. Egy bűnös utra tévedt uriaszonyt leplezett le a rendőrség, akiről bebizonyosodott, hogy bűntársa volt a betörőbandának.

A bandára már rábizonyított különféle betörésekből származó értékek után kutatott a rendőrség. A nyomozás során kiderült, hogy **Grósz Lajosnak** a banda egyik tagjának barátnőjénél **Hermann Rudolfnál** gyakran gyűlt össze a betörőtársaság. **Petru Pávell** detektív nyomozott ebben az ügyben és ma reggel **Halász Ferenc** el, aki a letartóztatottak között van, elment **Hermanné** lakására. — Az asszony csak akkor rémült meg, amikor megtudta, hogy házkuta-

a betörést hajnalban egy negyed két óra után követték el. A háznes ter leánya ugyanis egy negyed két óig az udvaron tartózkodott és semmi gyanusát nem vett észre. A helyszíni szemléből arra az érdekes feltevésre jöttek rá, hogy az egyik tettes este üzletzárás előtt belopózott a boltba és elbújt a helyiség végén levő nagy függöny mögé. A függönnyel vasárnap délelőtt félrehozva találta dr. Éles Géza, aki legelőször ment be az üzletbe. A másik tettes valószínűleg kint az udvaron várta az alkalmas pillanatot, hogy a hátsó kijáratot az elkészített álkulccsal kinyissa.

Érdekes az a megállapítás is, hogy a betörőknek csak az egyik páncélszekrény külső ajtajához és az üzletnek az udvarba nyúló kijáratához volt kulcsuk. A páncélszekrény ajtajának kulcsa azelőtt három hónappal elveszett és rövid idő múlva ismét megkerült. Valószínű, hogy a kulcs a betörő kezébe került, aki megcsinálhatta a másolatát. A többi kulcsokat a betörő a kinyitott páncélszekrényben találta. A betörők személyére vonatkozólag több fontos adat birtokába jutott a rendőrség és valószínű, hogy hamarosan sikerülni fog őket Magyarországon letartóztatni.

Aradi uriaszony — betörők orgazdája.

(Szerb Péter országos bünszövetkezte. — Érdekes letartóztatások.)

tást jött a detektív tartani. Minden zugát kikürtálták a lakásnak, azonban semmi gyanús dolgot nem találhattak. A detektív kutatás közben észrevette, hogy **Hermanné** valamit sugott. **Halász Ferencnek**, Távozáskor kérdőre vonta a betörőt, aki némi vonakodás után beismerte, hogy **Hermanné** azt mondta, hogy a lopott dolgok a **divány bülésében vannak** elrejtve és ha majd elsimulnak az ügyek, megosztoznak rajta, csak ne árulja el. **Petru Pávell** visszament a lakásba és a jelzett helyen egy **készletet** talált, melyben különféle **arany és ezüstneműek** voltak berakva. **Hermannét** azonnal letartóztatták, a ki **beismerte, hogy a lopott holmuk egy részét állandóan nála rejtették el.**

A nyomozás további során kiderült, hogy Szerb Péter bandájának Aradon és **Bucurestiben** kívül még **Ploestiben** és **Constancában** is vannak büntetésük. Szerb Pétert **Bucurestibe** kísérték és az ottani rendőrség folytatja a nyomozást a három regébeli városban működő betörőbanda kézrekerítésére.

— Pályázatok az aradvárosi főjegyzői állásra. A belügyminiszter rendeletére Arad város vezetősége nyilvános pályázatot hirdetett a főjegyzői állásra. Az állásra több pályázat érkezett a városból. A pályázók között vannak **Giulan Arcadie** a rendőrség kihágási osztályának főnöke, aki megfelelő kvalifikációval rendelkezik, **Sperniák János** városi jegyző, aki **Nagykároly** város főjegyzője volt és **Stefanuc Sabin** volt lakáshivatali főnök, aki jogi képzettséggel rendelkezik.

HIREK.

— A spanyol királyi pár látogatása Olaszországban. Rómából táviratozzák: Az olasz hajóhad a spanyol hajóhad elé megy és a két flotta együttesen fogja elkísérni a spanyol királyi párt Olaszországba. A királyi párral utazik **Primo de Rivera** tábornok, a spanyolországi katonai diktatura feje is.

— Magyar küldöttség **Bucurestiben**. **Bucurestiből** jelentik: Tegnap újabb magyar küldöttség jelent meg a fővárosban, azzal a céllal, hogy a közoktatásügyi kormányt arra bírja, hogy az iskolarendeletem változtatásokat eszközöljön, különösen azokat a pontokat módosítsa, amelyek sérelmesek a magyar kisebbségre nézve.

— Királyi kegyelem egy elítelt tanítónak. **Clujról** telefonálják: Érdekes kegyelmi ügyben érkezett meg ma **Ferdinánd király** döntése **Clujra**. Ismeretes, hogy a múlt év folyamán **Sibianu** zeneakadémiai tanárt egy lakásügyéből kifolyólag keletkezett incidens miatt a bíróság egy havi elzárásra és állásának elvesztésére ítélte. A tanár a bíróság ítélete után kegyelmi kérvényt nyújtott be a kabinetirodához, amelyre most érkezett meg **Öfelségének** a döntése. **Ferdinánd király** kegyelmet nyújtott a magáról megfélemedett tanárnak, büntetését elengedte és állásába visszahelyezte.

— Emlékmise a magyar királypuccs évfordulójának napján. **Budapestről** táviratozzák: A legújabb királypuccs alkalmából **Budaörsön** a puccsista és a kormánycsapatok között keletkezett összeütközésben elesettek emlékeztére ma a királypuccs évfordulójának napján a **ferencendiek** templomában ünnepi gyászmise volt.

— Nyolcezer ir politikai fogoly éhségstrájkja. **Londonból** jelentik: Az irországi börtönökben levő politikai foglyak ma éhségstrájkot kezdtek. Az éhségstrájkban nyolcezer férfi és kilencven női politikai fogoly vesz részt.

— Angol megbízott tárgyalásai a magyar miniszterelnökkel. **Budapestről** táviratozzák: **William Good** angol megbízott tegnap **Budapestre** érkezett és ma délelőtt hosszasan tárgyalt **gróf Bethlen István** miniszterelnökkel a magyar kölcsönüggyel kapcsolatos ügyekben.

— Eljegyzés. **Winkler Margitka** urleány és **Stiaszny Lajos** jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

— Háromszázmillió fontos sikkasztás. Az angolok mindent csak nagy arányokban szeretnek megcsinálni, míg a sikkasztást is. Az angol államrendőrség egész Angliában azt az embert nyomozza most, aki a kardiiffi postahivatalban ezt az óriási összeget elsikkasztotta. Minden erőmegfeszítés dacára nem sikerült a zseniális sikkasztó nyomára jönni.

— Halálozás. **Portscher Duduka** f. hó 23-án rövid szenvedés után 4 éves korában elhunyt. Temetése f. hó 24-én d. u. fél 3 órakor az **Andrényi** gyermekkorházban lesz.

— Sikkasztások a Nemzeti Színháznál. **Bucurestiből** táviratozzák: A **Lupta** a Nemzeti Színháznál történt sikkasztásokat óriási mértékűnek tünteti fel. A nyomozás több magasrangú hivatalnok ellen kompromittáló adatokat szerzett. A gyanúsított hivatalnokok letartóztatása minden pillanatban várható.

— Női és férfi kabátkezek legolcsóbban **Strasser** órák között.

A létfenntartáshoz szükséges eszközök is elérverezhetők.

(A cipész árjától az orvos műszeréig minden lefoglalható. — Megkezdik az adóvégrehajtásokat.)

Az aradi pénzügyigazgatóság nemrégiben fejeződött be a speciális adóbizottságok munkája, amelyek az orvosok és az ügyvédek adókövetésének ügyével is foglalkoztak. Mintán ezeknek a bizottságoknak a határozatát az esetek háromnegyed részében megfellebbezték a mai napig nem is forszírozták az orvosok és az ügyvédek adójának kifizetését. Azonban most befejezte az adófellebbezési bizottság is a munkáját és letárgyalta az összes ügyvédek és orvosok fellebbezését. A mai naptól kezdődőleg az igazgatóság rendelkezésére az adókerületek ezeknek az adózóknak a befizetési kötelezettségét fokozottabb mértékben ellenőrzik és ezzel kapcsolatosan velük szemben is fogantatosítják a végrehajtási eljárást, amennyiben adóhátralékuk volna. A pénzügyigazgatóság egyik vezető tisztviselője kijelentette, hogy

léves az a régi törvények ismeretéből és az új adótörvény rendelkezéseinek nem ismeréséből származó felhagyás, hogy a megélhetéshez

és a foglalkozás folytatásához szükséges tárgyak egy általában nem foglalható és nem árverezhetők.

A most érvényben levő adótörvény ugyanis csak igen kis részét mentesíti ezeknek a tárgyaknak, még pedig *maximálisan 600 lei értékig*, sőt vannak foglalkozási ágak, amelyek gyakorlatához szükséges eszközök közül csak maximálisan 300 lei értékig mentesít. Így például okéért a szellemi munkával foglalkozók: tanárok, írók stb. könyvtárát és egyéb hasonló felszerelését *csak 400 lei értékig* (amennyért egy komolyabb nagyobb munkát sem lehet kapni) jelölh ki el nem árverezhetőnek. — Ezen az értéken felül minden foglalható és árverezhető. A mai értékelés szerint pedig olyan alacsonyok ezek az összegek, hogy *majd nem mindent lefoglalhat a végrehajtó a kereskedő üzletének összes árujától az orvos műszereitig*. Mintán az árverések kitűzését már megkezdték az adókerületek felhívják az érdekelteket, hogy a huszonnegyedik órában rendezzék adótartozásukat.

Felhívás a temesvári háztulajdonosokhoz. A timisoarai rendőrprefektus felhívja a timisoarai háztulajdonosokat, hogy a most kiadott lakásrendelet értelmében megüresedő lakásaikat október 27-ig felmentsék be a kerületi rendőrkommisszáriátusoknál. A rendeletben előírt biztoságok már megalakultak, külön minden városrészben a katonaság, a rendőrség és a város delegáltjaiból, míg Coste Gyula dr. prefektus elnöklete alatt a központi bizottság működik. A bizottságok szem előtt fogják tartani a lakók érdekeit.

Beförés. Glésinger József aradi lakos feljelentést tett a rendőrségen, hogy lakásába betörték és nyolcezer lei készpénzét ellopták. A rendőrség megindította a nyomozást.

Halálos vasuti szerencsétlenség. Carpinis (Gyertyámos) vasúti állomáson tolatás közben ma délben vasuti szerencsétlenség történt, aminek következtében egy fékező meghalt. A szerencsétlenség közelebbi részletei hiányoznak.

Kártérítési per egy szerencsétlenség miatt. Annak idején általános részvétet kellett Aradon Klug Márton pallér tragédiája, aki az új Acsev bérház építkezésénél szerencsétlenség áldozata lett. — Klug Márton hozzátartozói kártérítési pert indított az építőmester ellen és az ügy aktái a temesvári ügyészséghez kerültek, mert Klug temesmegyei illetőségű. A temesvári ügyészség ma az aradi államrendőrséghez visszaküldte az aktákat azzal, hogy a rendőrség széleskörű nyomozást vezessen be a szerencsétlenség okának kiderítésére. A szerencsétlenségnél csak két tanu volt jelen, akiket a rendőrség annak idején kihallgatott. Mivel több tanuja az esetnek nem volt, az aradi rendőrség az aktákat visszaküldte a temesvári ügyészséghez.

Öngyilkossági kísérlet. Török Ilona, a timisoarai Ferdinánd-terti éjjeli mulatóhely alkalmazottja az éjjeli öngyilkossági szándékából lúgkoldatott ivott. A mentők az életunt leányt a kórházba szállították.

Dr. Rónai Sándor gyermekorvos. a berlini egyetemi gyermek-klinika volt orvosa, rendelését Strada Marasesti 3. (v. Kossuth-u.) alatt megkezdte. Rendel. d. u. 3—5-ig.

Szenzáció Kerpel könyvkiadását

Önbortvák és más acélárúk nagy választékban Hegedűsnél Arad.

Szédülés és fejfájás igen gyakran a belek rendetlen működésének eredménye és rögtön elmúlnak, ha Koprofal, az ideális, ízű csokoládé hashajtóval szabályozzuk székletünket.

Közgazdaság.

Bucuresti kölcsöne. Bucurestiből jelentik: A Dimineata értesülése szerint egy amerikai konzorcium tízmillió dollár kölcsönt ajánlott fel a fővárosnak. A konzorcium a kölcsönt a Banca Nationala garanciája mellett husz évre folyósítaná 5 százalékos kamatozás mellett. A kölcsön törlesztését a városi jövedelmekből fedeznék. A lap értesülése szerint a főváros tanácsa a konzorcium ajánlatát elfogadta és annak folyósítása most már csak a kormány jóváhagyásától függ.

Egy-, két- és ötleies ércpénz kerül forgalomba novemberben. Dobrovicescu Stamate, a Banca Nationala timisoarai fiókjának igazgatója kijelentette munkatársunknak, hogy a pénzügyminiszter 1, 2 és 5 leies ércpénzeket csináltatott, amelyek már november hó folyamán forgalomba kerülnek.

Készülnek a német aranykölcsön címletek. Berlinből táviratozzák: Az aranykölcsön kis címleteit nagy mennyiségben állítják elő és rövidesen forgalomba hozzák.

LEGUJABB.

A német kormány megtorló intézkedései Bajorország ellen.

Berlinből táviratozzák: A birodalmi kormány ma minisztertanácsot tartott, amelyen elhatározták, hogy amennyiben a bajorok nem vetik alá magukat a birodalmi kormány határozatának, úgy a birodalmi kormány a többi állammal egyetértőleg megtorló intézkedéseket tesz Bajorország ellen. (v. a vasútforgal-

mat a birodalom többi részei felé elzárja, az országot gazdasági blokádá alá veszi és a diplomáciai összeköttetést megszakítja a bajor kormánnyal. Attól tartanak, hogy a konfliktus igen kielelesedik, mert Kahr, a bajor diktátor kijelentette, hogy Lossow tábornok elmozdítása a bajor belügyekbe való beavatkozást jelenti.

Uj forradalom Görögországban.

Athénből táviratozzák: A görög fővárosból katonai forradalomról érkeznek hírek. A forradalmárok követelik a jelenlegi kormány eltávolítását és helyette egy semleges kormány megalakítását, amely biztosítaná a választások szabadságát. Mindezen hírek ellenére a kormány ura a helyzetnek.

Athénből táviratozzák: A Havas távirati iroda jelenti, hogy négy görög helyőrség fellázadt. Egész Görögországban napirenden vannak a zavargások és ezért kibírdették a statáriumot. Leonardopolos és Cargolidis tábornokok kiáltványban követelik a forradalmi bizottság feloszlását és a kormány lemondását.

Aachenben rendőrség lőtt a zavargókra.

Kölnből táviratozzák: Aachenben komoly zavargások törték ki, amelyet pillanatnyilag sem tudtak másképpen megfékezni, mint hogy

a rendőrtisztviselők a tömeg közé lőttek. A kommunisták beszédekben fosztogatásra szólították fel a tömeget.

Ujabb tözsdei fizetésképtelenségek Budapesten. Budapestről jelentik: A tözsdebizományosok ellen folytonosan újabb följelentések érkeznek. Ma hatvan följelentést adtak be a főkapitányságon és ez a szám növekedni fog, ha a baisse folytatódik. Ujabbán Mayer Lajos ügye foglalkoztatja a főkapitányságot. Mayer aktív százasos volt, fizetésképtelenségének okául azt adta elő, hogy megbízott barátaiban, akik fedezet nélkül vásároltak papirokat becsületszóra. Mayer passzívái 170 millióra rúgnak. Harman Lajos tözsdebizományos 300 millióval károsította meg üzletfeleit.

Valuták: Napoleon 790, léva 1.90, török lira 1.25, angol font 940, francia frank 12.60, svájci frank 38, lira 9.50, drachma 3.70, dinár 2.40, dollár 211, lengyel marka 0.00020, osztrák korona 0.0030, magyar korona 0.0080, szokol 6.10.

Zürichi zárlat. (Október 23.) Amsterdam 218.50, Newyork 5.62, London 25.26.50, Páris 32.25, Milano 24.85, Budapest 0.03.05, Belgrád 687.50, Bucuressti 2.67.50, Varsó 0.0005, Bécs 0.007875.

Budapesti Devizaközpont jegyzései. (Október 23.) Napoleon 69000, Belgrád 233—247, Berlin 0.00005, Bucuressti 97—107, lei 101—111, London 88000—92400, angol font 88500—92900, Milano 880—930, lira 890—940, Newyork 19350—20450, Páris 1180—1246, francia frank 1195—1261, Prága 578—624, Varsó 0.0002.50—415, Bécs 0.002735—29.55, Zürich 3440—3660, svájci frank 3460—3680, Amsterdam 7550—7990.

Budapesti papírárok. (Október 23.) A mai budapesti magánforgalomban az értéknapirok árai ezekben a következők: Angol magyar 125—120, Lloyd Bank (ex jog) 16.75—17.25, Hazai Takaréki 4175, Ingatlanbank 380, Egyesült Fővárosi 177, Magyar Hitel 715, Osztrák Hitel 128—129, Hazai Bank 206, Keresk. Bank 1207, Nagybányai 225, Ált. Köszén 2600, Salgó 558, Révai 170, (áru) Atheneum 290—294, (pénz), Pallas 49.5, Rigler 57, Stephaneum 36.5, Borsodmiskolci 105, jog 75, Rakmalom 91, Hungaria 121, Budapest gőz 211, (pénz), Gizella 51, Viktória 371, Concordia 79, (pénz), Transdanubia 106, Békéscsabai 51, Atlantika 67, MFTR 401, Hamvasut 390, Nova 142, Délivasut 106—107, Tröszt 136, Első Magyar 6000, Fouciére 220, Jég 200, (áru), Ganz—Danubius 5500, Ganz Villamossági 1900, Fegyver 1480, Rimamurányi 107, jog 25, Wörner 26.75, Fábán 21.5—22, Kistarcsai 136, Ólom 31.5, Rotmüller 24, jog 9, Motor 118,

Valutapiac.

A francia frank nagy esése. Mai számunkban megemlékeztünk a francia frank tegnapi nagy arányú eséséről, ami ma tovább folytatódott. A zavaros német események ugválszik megingatták állásában a francia frankot, mert mindinkább bizonyossá válik, hogy Franciaországnak kevés német reparációra lehet reménye.

Aradi valutaárak. (Október 23.) Francia frank 12.70, svájci frank 37, dollár 215, dinár 2.35, szokol 6.20, lira 9.70, angol font 940, magyar korona 0.0080, osztrák korona 0.0032.50. — Kifizetések: Budapest külföldi 85, helyi 135, Bécs 338, Prága 6.13, Zürich 37.30, Milano 9.40, London 950, Páris 12.50, Newyork 209.50, Belgrád 2.56.

Temesvári valutaárak. (Október 23.) Newyork 213, dollár 219, London 962, angol font 965, Páris 12.40, francia frank 12.50, Zürich 38, svájci frank 38.25, Milano 9.55, lira 9.60, Belgrád külföldi 2.59, helyi 2.48, dinár 243, Prága 6.31, szokol 6.25, Budapest külföldi 90, helyi 131, magyar korona 134, Bécs 335, osztrák korona 320.

Bucurestii tözsdezárlat. (Október 23.) Kifizetések: Páris 12.32, London 952, Newyork 210.50, Milano 9.43, Zürich 38, Bécs 0.030, Prága 6.28, Budapest 0.01.10. —

Schlick 116, Lipták 36, Hofherr 191, Acél 255, Kühne 67, Mág 57, Jóg 11, Zenta 210, Merkur-fa 14.5, Egyesült fa 32, Malomsoki 17.5, Körösbányai 12.75, Guffmann 630, Lignum 111, Furnir 44, Zabotai 146 (pénz), Óia 560, Hazai fa 200, (árú), Lichtig 15, Viktória 20, Kronberger 22, Baróti 16—17, Jóg 6, Danica 120—122, Villányi 56—60, Bárdi 29.5, Keglevich 24, Liget 26, Zinner 14—14.50, Szalámi 36, Szolnoki 15.5, Törökpatika 47, Ünő színház 20.5, Izzó 555, Gumi 236—238, Olaj 74, Dorogi gumi 31.5, Telefon 178, Felten 860, Horvát cukor 890, Magyar cukor 3375—3400, Georgia 1704, Spódium 188, Trieszti gáz 670, Brassói 610 (pénz), Phöbusz 51, Boni 108 (pénz), Papír 56, Karton 188, Pamut 275, Halkereskedelmi 31, Gschwindt 270, Östermelő 247, Goldberger 95, Gyapjamosó 124, Textil 22 (pénz), Részvénytör 240

Aradi mozhírek.

* Nagyszerű film- és bohózat-bemutató az aradi városi színházban. Mindazok, akik a tegnapi kettős előadás valamelyikén jelen voltak a színházban, azzal az érzéssel távoztak onnat, hogy az igazgatóság szerencsés kézzel állította össze ezt az új műsorát. Az utolsó lovag című amerikai filmjében a szépséges Helene Madvick és a nagy szerű R. Bernes hódították meg a közönséget s az amerikai Fox filmgyár slágere mellett ráadásul a színársulat a Mozgófényképek három felvonásos bohózatot elevenítette fel, amely egymagában is alkalmas egy élvezetes est kitöltésére. Az általános tetszéssel fogadott műsort szerdán, csütörtökön délután és este, továbbá pénteken délután megismélik a már ismert olcsó mozhelyvárok mellett.

* Paganini, a világhírű hegedűművész tragikus kalandos élettörténetét adja az Apolló mostani filmszenzációja. Marsini hercegnő megszereti Paganinit, ezért hercegi férje életére tör. Előbb egy banditát bérel föl, ez azonban nem hatja végre a büntetést, ekkor maga a herceg támad Paganinira, aki a viaskodásban megöli a féltékeny herceget, üldözöttség elől sok-sok veszedelem és kaland közénette menekülni kénytelen, világkörűl utra megy, ahol nagy művészetével diadalt-diadalra halmoz. Közben majdnem a rendőrség foglva lesz, de rajongó szerelmese az életét áldozza fel érte. Új diadalok intenek Paganini felé, de a sok izgalom végre megtöri s fia karáiban leheli ki — dicsősége tetőpontján — lelkét. A nagyszerű film még szerdán és csütörtökön látható az Apollóban.

* Még egyetlen napig látható az Urániában „Lilike kalandjai“, a hájos, kacagtatóan paizán leányhistoria: az Uránia közönsége nagyszerűen mulatott azokon a pompás, kedvesen vásott históriákon, amelyeknek kieszelője és végrehajtója a nagy szerű kedvű, ördögien pajkos és vidám bakfislány, Lilike, aki ötletesebbnél-ötletesebb módon tör borsot tanárai, hozátartozói, szomszédai orra alá, szóval pajkos csilveinek mindenki céltáblája lesz. Haragóan vidám, gondtalan kacagás hullámozik végig a nézőtérre s ez a tetszés, mosoly, nevetés, jókedv a bizonyossága, hogy a kedves bakfistörténet nagyszerű filmalkotás, amely megtalálja az utat a közönség lelkéhez. Még növekszik a siker a kísérőkép: „Tűz van!“, a melyben Charlie Chaplin produkált

csodásan groteszk alakítást. E pompás műsor még csak szerdán látható az Urániában.

* Atlantide címmel nagyszabású filmszenzációt mutat be pénteken az Apolló két részletben. A nagy francia regényíró, Pierre Benoit híres regénye ez filmen, két katonatiszt kalandjai a kék és büns gyönyörök királynőjének birodalmában. A nagy érdeklődésre s a film monumentális voltára való tekintettel az Apolló igazgatósága keddtől kezdődőleg elővételi pénztárt állít fel, amely délelőtt fél 11-től 12-ig, délután fél 5-től 9-ig van nyitva s amelynél a jegyek mind a két részre előváltathatók.

Cenzurat:
Dr. ROMUL MAGER

NYILTER.

Az ezen rovat alatt közölttekért nem vállalunk felelősséget.

„Rador“ No. 2034.

Új Bőrkereskedés!!

Tisztelettel értesitem a lábbeli készítő urakat és a n. é. közönséget, hogy **Arad, Bul. Reg. Ferd. No. 17/9. szám alatt**

bőrkereskedést és felsőréz készítő műhelyt

nyitottam. Raktáron tartok külön és belföldi bőrurakat. 14043

Kiváló tisztelettel

Alexandru Gyűjtő

Footballokat

és ostorokat nagyban készít:
ELKI, Timisoara (Temesvár), Magyar-utca 21. 110

Halottak napjára

mű- és élővirág koszorúk

legjutányosabban beszerezhetők és megrendelhetők

Liczko Lajosné

virágüzletében 13349

az Ortutay-palota mellett.

Str. Eminescu (Deák F.-u.) 28.

Comandamentul diviziei I. A.

Prof. 10.918—1923.

INSTIINTARE

Urmare Jurnalului Consiliului de Ministri No. 2435—1923, publicat în Mon. Oficial No. 152, din 10—X—1923, și în conformitate cu Regulamentul legii asupra Rechizițiilor decretat sub No. 3425, din 31. Iulie 1922, și publicat în Mon. Oficial No. 112, din 23. August 1922. Se aduce la cunoștința publicului următoarele:

1. Dispozițiuni Generale. Cu începere dela aducerea la cunoștință a acestei instiintări se va aplica legea și regulamentul rechizițiilor militare numai în ce privește locuințele, spre a se rechiziționa locuințe cu plată pentru ofițeri, trupă și funcționarii statului.

2. Comisiuni. A) Pentru stabilirea locuințelor libere, sau disponibile, potrivit art. 36 din Reg. asupra legii rechizițiilor se instituie în orașele, sau comunele rurale unde se ivesc cereri de locuințe, o comisie mixtă de recensământ, compusă din: a) în comunele urbane: un delegat al cercului de recrutare; un delegat al autorității polițienestii (luat din personalul biroului populației) un delegat al comunei locale, iar în capitalele de județ și Referentul statistic; b) în comunele rurale comisia se compune din: Primarul ca delegat al locuitorilor; Șeful de garnizoană ca delegat al autorității militare; Notarul, ca delegat al autorității administrative; Pentru Timisoara se instituie 5 comisii mixte de recensământ pentru fie care subdiviziune câte una: Cetate, Fabric Elisabetin, Io-

sefin, Mehala. Fie care comisie compusă din: un delegat al autorității militare, un delegat al autorității polițienestii și un delegat al comunei. Pentru Arad, se vor instituie atâtea comisii cât va crede necesar D-1 Prefect de județ, de comun acord cu comandantul cercului de recrutare. Constituirea va fi aceiași ca pentru Timisoara.

B) Pentru rechiziționarea locuințelor se instituie potrivit art. 1. punctul b. din Reg. legii rechizițiilor o comisie mixtă de rechiziții, care este singurul organ în drept de a face și repartiza locuințele. Ea se compune din: Prefectul județului, ca președinte. În caz de absență un delegat al Prefecturii. Comandantul Cercului de recrutare (tine loc de președinte în caz de absență a prefectului.) Șeful biroului de rechiziții dela cercul de recrutare. Un delegat al consiliului județean și un supleant, desemnați de consiliu, sau în caz că nu au fost desemnați de consiliu, numiți de prefect. Administratorul financiar, sau un șef de serviciu, delegat de dânsul. În comunele rurale comisia este cea fixată pentru întocmirea recensământului de locuințe. Hotărârile acestei comisii sunt fără drept de apel.

3. Procedul de urmat. Toți locuitorii, proprietari, în absența lor chiriași locatari sunt obligați ca în termen de șase zile dela aducerea la cunoștință a acestei publicații să declare înscris și în mod absolut sincer comisiunii mixte de recensământ, care lucrează pentru Timisoara și Arad la fiște care comisiariat polițial de circumscripție; pentru celelalte comune urbane la poliția orașului, în comunele rurale la primării numărul camerilor ce posedă în total, numărul membrilor familiei ce locuiesc în acea locuință și dacă încăperile sunt, sau nu mobilate. Oamenii de serviciu și servitorii nu intră în numărul locatarilor. b) Fie care locuitor este obligat a pune pentru control la dispoziția comisiei mixte de recensământ întreaga locuință, pentru a se putea stabili precis No. încăperilor disponibile, spre a le pune în acord cu necesitățile. c) Ofițerii, reanșajații și funcționarii statului se vor adresa pentru locuințe, comisiei mixte de rechiziții, care va lucra acolo unde se va stabili de președintele comisiei mixte de rechiziții, pentru Timisoara unde sa stabili prefectul orașului. d) Camerele ocupate în prezent de ofițeri, reanșajați și funcționarii ce urmează a pleca din garnizoană, fiind mutați sau deplasați rămân exclusiv la dispoziția comisiei mixte de rechiziții, care la vada destinațiunea ce va socoti. Proprietarii și fostii chiriași vor fi datori a anunța comisiunii mixte de rechizițiunea, camerile care vor deveni libere. Cu începere dela aducerea la indeplinire a acestei instiintări nimeni nu mai are voie a închiria o locuință fara stirea și ordinul aprobator al comisiei mixte de rechiziții.

4. Fixarea chiriei. Potrivit art. 48 din Reg. Legei asupra rechizițiilor, Quantumul chiriei ce se va plăti, se va stabili pentru fie care caz în parte, de către comisie mixtă de rechiziții, prevăzută la punctul B) al acestei instiintări.

5. Sancțiuni. a) Potrivit art. 31 din Reg. Legei asupra rechizițiilor, necăderea declarațiilor în termen, sau facerea lor nesincere, sau necăderea, nedeclararea însoțită de ascundere, distrugere, înstrăinare săvârșită în total, sau în parte, prin ori și ce mijloc și cu rea credință, precum și ori ce altfel de transmitere cu fraudă a locuințelor supuse declarațiunii, se va pedepsi pe lângă amendă până la 2000 Lei și cu închisoare dela 1—6 luni. b) La aceiași pedeapsă vor fi supuși și acei cari posterior declarațiunii, vor fi făcut cu rea credință, acte care să impedeze ca declarațiunea să poată avea de urmare, rechizițiunea de locuințe declarate, sau să întârzieze efectuarea acestei rechizițiuni. c) Deasemenea vor fi supuși la aceiași pedeapsă și aceia care vor specula prin ori și ce mijloace, buna credință a celor supuși îndatoriri de a face declarațiunii, în scopul că prin aceasta să acapareze locuințe din acelea care au fost declarate, sau erau supuse declarațiunii. d) Potrivit art. 45 din Reg. Legei rechizițiilor, locuitorii nu se pot sustrage îndatoriri de a da cartuire. Contravenienții vor fi pedepsiți conform art. 385 al 9 și art. 388 din codul penal. În caz de împotrivre, executarea cartuirii se va face prin forța publică.

Comandantul Diviziei I—

General GĂVĂNESCU

Prefectul județului și al orașului
Dr. COSTE

A Temesvári Áramintavásár egyik legnagyobb sikerét a

Fratii Kemény Testvérek

Salonta-Mare

Husáru és Huskonzervgyár különlegességei aratták.

Képviselei:

Hajduska & Co.

ARAD, Piața Avram Iancu 7.
Eladás csakis viszonteladónak. 14043
Telefon 733. „Rador“ No. 2027

Kovácsok, lakatosok és viszont eladók, valamint lakhelyiségek fűtésére cocsot, faszenet házhoz szállít waggontelepekben is a legjutányosabb árban:

Stefan Henrik,

Arad, Bulev. Carol I. (Erzsébet-körut) 2.

Butorok

a legjobb kivitelben állandóan raktáron és mérsékelt árk mellett kaphatók: 18779

VICTORIA-butorgyár,

ARAD, Strada Ioan Calvin 42.

Lerakat: Neuman palota,

(Strada Moria.)

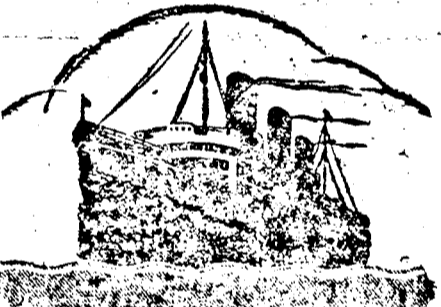
Müller Konrad

saját készítésű 102

Takarék Tűzhelyek

nagy raktára

Timisoara, Fröbl-gasse 34.

Hamburg-Amerika Linie

Vezérképviselő Románia részére:

Lazar H. Lazarovitz

Timisoara, L. Strada Meray 2. sz.

Sürgönyoim: Lazarovitz.

Telefon: 16-58.

HAMBURG—NEWYORK
HAMBURG—BALTIMORE
HAMBURG—BOSTON
HAMBURG—PHILADELPHIA
HAMBURG—NORFOLK
HAMBURG—BRAZILIA
HAMBURG—LA PLATA

United American Lines-sel

HAMBURG—PACIFIC PARTVIDÉK

American Hawaiian Steamship Co. hajóival

HAMBURG—LEVANTE

összeköttetésben a német Levante Linie-vel

HAMBURG—AFRIKA

összeköttetésben a német Ostafrika Linie.

Woermann Linie A.-G. és a Hamburg-Dre-

mer Ostafrika Linie A.-G.-vel

HAMBURG—KELETÁZSIA

összeköttetésben a Norddeutscher Lloyd, Al-

fred Golt & Co., The Ellerman Bookhall

Steamship Co. Ltd.-vel

HAMBURG—DÉLAMERIKA

HAMBURG—KUBA—MEXIKO

HAMBURG—NYUGATINDIA ÉS

NYUGATI PARTVIDÉK

HAMBURG—SZENTPÉTERVÁR

HAMBURG—RIGA

Szolgálat a keleti tengeren.

Szolgálat az északi tengeren.

HAMBURG—RAJNAVONAL

UTAZÁSI IRODA:

vásári és halóközvetítők, pedgyásztan-

ter. Hajóutak az északi tengeri kikötőkbe.

Felvilágosításokat ajánlatosan adnak a köz-

vező fiókánk: Arad, Báró Bohos-palota, Bo-

ourest, Calaa Griviței 123., Czernovitz, Rat-

haus str. 9., Segesvár, Piața Unirii 4., 5451

Apró hirdetések.

Levelezés.

HATVANEGYÉVESNEK levelet most kaptam. Válasz kívánt helyen. Kérem átvenni. Állandó. 6144

Alkalmazás.

KEZDŐ TISZTVESELŐT keresek. ki gyorsírásban, továbbá román és német nyelvben TÖKÉLETFESEN jártas. Frákl S. József fatermész Arad, Strada I. I. Bratianu 7. 6129

PERFEKT szobaleány azonnali belépésre állást keres. Strada Ioan Calvin 32. Faragónánál. 6139

KERESÉK egy ügyes, elsőrendű, elárulható segédet, románul beszélő előnyben részesül. Orient divatruház Arad. 6137

KÉT vidéki leány, egyik szakácsnőnek, másik szobaleánynak lehetőleg egy helyre ajánkozik. Cimeket Aradi Közlöny kiadójába kérnek. 6142

VERLÄSSLICHES deutsches Fräulein zu einem 4 und einjährigen Kinde gesucht. Advocat Szalai Arad. Bul. Reg. Ferdinand 12-18. 6149

AGILIS utazók magas jutalékkal felvétetnek. Levelek „Szorgalmas” jellegre Aradi Közlöny kiadójába. 6146

GYERMEKSZERETŐ nő 6 éves fiúcska mellé jó fizetéssel felvétetik. Cim Wallinger hirdetőjében Arad. 13348

SEGÉD felvétetik textil nagykereskedésbe. Cim Aradi Közlöny kiadójaválában. 6150

Lakás.

BUTOROZOTT 2-3 modern szobát, vagy 1-2. lehet butorozatlan, csakis a főntón, nappali használatra keresek fogászati rendelőnek. Fizetek 1000-2500 lei-ig havonta. Cimeket Aradi Közlöny kiadójába kérek. 6140

Vétel és eladás.

NŐI ÉS PÉRFI fehérneműt, asztali és ágyneműt, antik butorokat, porcellánokat, szőnyegeket, függődyöket, ezüst tárgyakat, stb. bizományba veszek. Arad, Strada Consistorului 12. (volt Batthyány-utca 23.) I. em. jobb. 1000

PÉRFI UTAZÓBUNDA, szörme kabátok, háló és ebédli berendezés, butorok, garderoab szekrény, briliáns gyűrű, ágy terítők, sztor, utazó táska, antik etazser, vaddisznóbőr szőnyeg, dísz tárgyak, téllkabátok, kézimunkák, zsebkendők, 3 méter fekete szövet, fehérneműek, stb. eladó. Strada Consistorului 12. (volt Batthyány-utca 23.) I. em. jobbra. 1000

HOFHERR és SCHRANTZ-féle 1 éves complete cséplő garnitúra, a motor 8-10 HP., a cséplő 1000 mm, eladó. Rápolthy Béla Orestie (Szászváros) Fő-tér 30. szám. 6143

EGY 3 és egy 4 méteres rövidáru stélá-zi megvételre kerestetik. Cim Aradi Közlöny kiadójában. 6144

IRODÁK figyelmébe. Elsőrendű és olcsó ceruza hegyező gépek Fényő papirkereskedésbe Mühle-ház Timisoara (Temesvár.) 112

KÉT DARAB angol club toteul, valódi bőr és 1 darab kisebb, kifogástalan, szép ebédli-szőnyeg eladó Strada Nicu Filipescu (Flórián-u.) 9. földszint balra. 6147

A NAGY KERESLETRE VALÓ TEKINTETTEL sürgősen keresünk antik butorokat, perzsa szőnyegeket, festményeket, műtárgyakat, régi ilyes és porcellán tárgyakat, japán vázákat és ezüst ötvös munkákat. Vidéki meghívásra kintazunk. Szépművészeti Szalon Arad, Ortutay-palota. 13573

HALOTTAK

napjára élővirág koszorúkat a legolcsóbban készítünk már 80.- Lelettől kezdve. Előjegyezni lehet a „CHIRY-SANTHEM” virágzalombán, Str. Eminescu 4.

Régi fogakat és törött arany fogakat a legmagasabb árban veszek

Fromet Gancz D'Moudjalled vizsgázott fogász ARAD, 14118 Bul. Reg. Ferd. 17., József főharca-u 17.

Keresek kötélygyártó segédeket azonnali belépésre. Cim: Beumel Jenő, Arad, Piața Pievnei (Árpád-tér) 3. Rador No. 2045. 14043

5402

ANGOL SZÖVETEK

kiváló minőségek és könnyebb minőségek rendkívül leszállított árban. — Az őszi és téli idényre

egy nagy szállítmány érkezett meg

LONDONBÓL

COVERCOAT, DOUBLE, FACE, KABATOK

és másféle ruhaszövetek: fekete, tengerkék és fantaisie színben, legfinomabb minőségben új mintákkal és a legmodernebb kivitelben.

Különösen felhívjuk a kiválóbb árkedvelők figyelmét kereskedelmileg bejegyzett, szabadalmazott

„FINTEX”

cégjegyünkre, mely a szövet szélére (bordure) van rávatva, mely ez ideig felülmulhatatlan eleganciájú, tartósságú és finomságú s a melynek egyetlen és egyedüli tulajdonosai vagyunk az egész világon

PENDLE & RIVETT

LTD. LONDON.

Fiókok: Páris, Milano, Madrid, Cairo, Maroco, Capstadt, Melburn, Peking, Rio de Yaneira.

Romániában egyetlen képviselő

HENRY ROBERT KENT

Nagy-Britannia alattvalója.

Központ: București, Str. Academiei 45. sz.

Fiók: GALATI Str. Domneasca 13. sz. 5865

MŰTÁRGYAKAT, porcellánokat, japán és kínai dolgokat, antik butorokat, ezüst tárgyakat, perzsa és szulimászonygeket, ezüst gyűjteményeket a legmagasabb árban vásárol a Salon Artistique Arad, Bulev. Regina Maria 20. (Fischer Eliz-palota.) 11393

EREDETI világos norvég csuknájolat Marke AARSaether, görvélykóros, tüdőbajos, fejletlen, sápadt, angolkóros, gyenge gyermekeknek és felnőtteknek. Dr. Földes gyógyszerész Arad 14133

Ingatlan.

AZONNALI bérbeadó elutazás miatt egy teljesen új ház 3 lakrészrel, teljes és új berendezéssel, kávéházhelyiséggel, nagy pincével és egyéb mellékhelyiségekkel. Értekezés a tulajdonosnál „Casa Nationala” kávéház, Vinga. 6026

FLADÓ Calea Radnei nagytelken utca-kívágásból, háztoikok. Ugyanott iker-kereskedésnek alkalmas nagytelek épületekkel. — Főtérén kétemeletes sarokház. 3 szobás magánház elüloglalható lakással 235 ezer lei. 1 szobás ház lakással 125 ezer lei. Felvilágosítást Gábor Építészeti iroda ad gázgyárral szemben. 6116

FLADÓ egy három szobás, fürdőszobás azonnal elüloglalható belvárosi magánház Bövebhet Botanánál, Strada Consistorului No. 9-31. Városi zenekolával szemben. 6145

NÉGYSZOBÁS villaszerű magánház 136 holdas kerttel bérbeadó, esetleg eladó. Bövebhet Wallingernél Arad. 13348

BELVÁROSI ház gyönyörű kerttel, elüloglalható lakással, eladó. Cim Aradi Közlöny kiadójában. 6148

HÁZAK elüloglalható lakással, üzletek, irodák olcsón vehetők Wallinger-iroda után, Arad. 13348

Üzletek.

HÁROM szobából álló modern irodahelyiség a város központjában november hó 1-én kiadó. Cim Aradi Közlöny kiadójaválában. 800

FÉNYES EGZISZTENCIÁT biztosító fater-telepemet bérbeadnám lelépési díj nélkül. Irodahelyiség, kocsiszín, kamra, istálló van. — Építómestereknek beraktározásra, valamint autó-garázsra is alkalmas. Cim Strada Episcopul Radu 12-25. (Magyar-utca.) 6138

PECICAL-uton két terem és söntésből álló fényes jövedelmű korosma felszereléssel, kétszobás lakással, tízéves szerződéssel 60.000 leiert eladó. Azonnal átvehető. Uranus-iroda Arad, főpostával szemben. 13941

BELVÁROSBAN emeltes szálloda 11 vendégszobával, étteremmel, kétszobás lakással, teljes berendezéssel, kedvező szerződéssel 500.000 leiert eladó. Uranus-iroda Arad főpostával szemben. 13941

Különféle.

GYÁRI lerakathoz 150.000 Leiel társ keresztek, aki aktív részt vesz az üzletben. Ajánlatok „Gyári lerakat” címen Aradi Közlöny kiadójaválába kértik. 6155

GYÖRFFY TESTVÉREK műbutor asztalos műhelye Timisoara (Temesvár) Gyár város, Rékási-ut 2. 96

Elsőrangú téli szalámigyár

zsir- és szalonna-üzlet keres csak prima referentia-val rendelkező

Képviselőket

kik hentes és osemge-üzletekben, vállalatoknál jól be vannak vezetve. Ajánlatokat „Agilis” jellegre Bánát Hirlapirodába Timisoara (Temesvár). 111

Cipő ujdonságok az őszi szezonra megérkeztek Apponyi Testvéreknél, Arad.